

EL DOCUMENT DEL MES DE L'ARXIU COMUNAL D'ANDORRA LA VELLA

Desembre 2019. Núm. 31

Les eleccions comunals

En època medieval les primeres formes de govern comunitari a Andorra van ser les assemblees de veïns que es trobaven als porxos de les esglésies o cementiris. La creació del Consell de la Terra (1419) va ser l'avantsala de l'estructura comunal amb la legitimitat perquè els prohoms -persones més influents- de les viles andorranes poguessin nomenar representants per actuar d'interlocutors amb els coprínceps.

Instantània de la comitiva d'un enterrament al cementiri vell, ubicat darrere de l'església parroquial de Sant Esteve d'Andorra la Vella. CRA_0198_ANA

A partir del segle XVI es consoliden les institucions locals i les assemblees de veïns donen pas a òrgans de govern més reduïts encapçalats per representants electes entre els prohoms o *capgrossos* de la parròquia.

L'originari Comú d'Andorra l'integraven els representants dels quarts d'Andorra la Vella i d'Escaldes-Engordany. Cada any els dos quarts nomenaven un representant que, per costum, alternava el càrrec de cònsol major o menor de manera rotatòria -més o menys definida- amb l'altre quart. D'aquesta manera els cònsols del comú eren a la vegada cònsols del seus respectius quarts.

27 DESEMBRE 1707. Consell: "per a fer elecció de cònsols lo any 1708 i se ha elegit per al quart d Andorra a Miquel Guitart Aldias i per al quart de las Caldes i Angordany per cònsol en cap a Guillem Molas Ricart **Libre d'actes del Comú d'Andorra**

Sala del Consell del Quart d'Andorra la Vella. Eleccions de l'any 1975-Font: Arxiu Comunal d'Andorra la Vella

El pes dels comuns com a administradors de les parròquies és una de les característiques institucionals d'Andorra. Abans de la Nova Reforma el cònsols n'ocupaven la presidència, formaven part del Consell de Comú i del Consell General alhora.

Amb la **Nova Reforma (1866)** es va instaurar el dret de vot de tots els caps de casa i la incompatibilitat entre els càrrecs de consellers generals i el de cònsols o consellers de comú. La renovació de cònsols va passar a fer-se cada dos anys amb les corresponents eleccions.

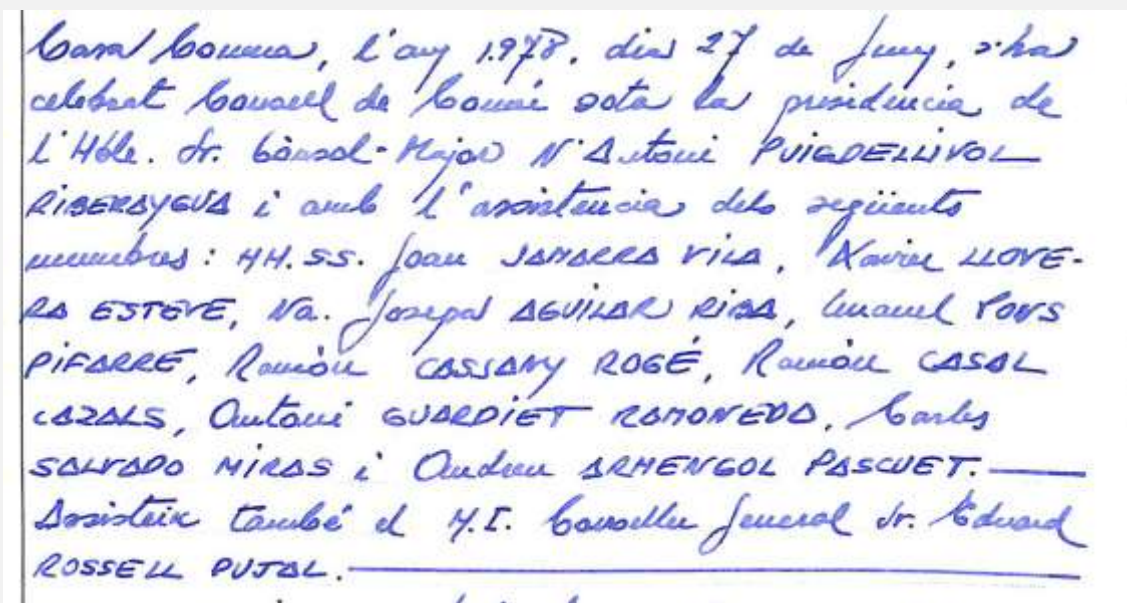
La Revolució de 1933 va derivar en l'atorgament del sufragi universal masculí per als majors de 25 anys i en el decurs del temps, de forma gradual, els quarts assoliren més autonomia al transferir-se certes competències comunals fins a esdevenir a la pràctica gairebé administracions autònomes. **El vot femení** es va sancionar l'any 1970 i l'elegibilitat de les dones l'any 1973.

Preses jurament del Comú d'Andorra amb els integrants dels dos quarts_28-12-1975. Casa de la Vall. Arxiu Comunal d'Andorra la Vella

El Consell de Comú, reunions i jurament tenien lloc a la sala gran de la Casa de la Vall. La documentació del Comú estava dipositada en un armari amb dos panys -un per cada quart- a la sala coneguda com a Despatx del Síndic.

La **segregació** d'Escaldes-Engordany el 1978 va suposar la divisió de la parròquia i cada quart esdevindria plenament com a Comú.

Comú Nou, l'any 1978, dia 27 de Juny, s'ha celebrat l'obertura del nou llibre d'actes sota la presidència de l'Hble. Sr. Bàrrol-Major N. Antoni PUIGDELLIVOL RIBERDYGA i amb l'assistència dels següents membres: HH. SS. Joan JANSERES VILA, Xavier LLOVERA ESTEVE, Na. Josepa AGUILAR RISA, Manuel PONS PIFARRE, Ramon CASSANY ROGÉ, Ramon CASOL CASALS, Antoni GUARDIET ROMONEDO, Carles SALVADO MIRAS i Oudreu ARHENGOL PASCUET. — Assisteix també el H. E. Capellà General Sr. Eduard ROSSELL PUJOL. —

El 27 de juny de 1978 s'enceta el nou llibre d'actes com a Comú d'Andorra la Vella. Font: Arxiu Comunal d'Andorra la Vella. Llibre d'actes

La **Constitució (1993)** reconeixrà el paper dels comuns i les seves competències, que el 1993 van ser desplegades en llei. La Constitució defineix l'aparell institucional del Principat d'Andorra i, en conseqüència, els rols dels comuns a través de diverses lleis qualificades com la **delimitació de competències** o la del règim electoral.

Els cens electoral ha augmentat substancialment en els darrers anys. Per una banda, el creixement i volum de població d'Andorra la Vella, així com també per la llei d'accés a la nacionalitat andorrana.

1993	1995	1999	2003	2007	2011	2015	2019
2.894	3.227	3.647	4.555	5.983	6.782	7.538	8.242

Evolució del nombre d'electors des de l'any 1993. Font: Eleccions. ad

En l'actualitat als cònsols se'ls denomina *cònsol major* i *cònsol menor* però des del segle XVI han tingut altres denominacions. Per exemple cònsol en cap per al *cònsol major* i *cònsol segon* per al menor i també alguna referència peculiar com a cònsol degà. El nomenament o presa de jurament dels cònsols es feia el darrer consell del mandat. Al segle XVI –inici dels llibres d'actes-el costum era fer-ho el 27 de desembre, i amb el pas del temps, es va traspasar al 28 de desembre, el dia dels Sants Innocents.

A l'avantsala de la sala de Consell de Comú es pot veure la llista de cònsols de la parròquia.

Podeu enviar les vostres propostes, suggeriments o consultes a:

arxiu@comuandorra.ad